

daartoe strekkende opleiding professioneel bouwer van historische blaasinstrumenten. Zijn specialiteit vormen doedelzakken. Niet de overbekende Schotse exemplaren, maar enkele van de ruim tweehonderd verschillende soorten die door zijn gebruikt.

"Toen ik tien was, heb ik eens een cursusje gevolgd voor het maken van bamboefluiten. Verder ben ik drukker geweest, heb ik de Sociale Academie gedaan en in het vormingswerk gezeten. Je kunt dus wel zeggen dat ik het vak helemaal zelf heb moeten leren, en dat was tien jaar geleden niet bepaald evenvoudig. De laatste jaren verschijnen er steeds meer boeken en facsimile-uigaven over oude instrumenten, maar in de tijd dat ik ermee begon was je bijna helemaal aangewezen op wat musea voorhanden hadden".

"De belangstelling voor uitvoeringen op authentieke instrumenten is daar natuurlijk debet aan. Die gaat steeds verder. Was het eerst alleen renaissance en barok, nu wordt ook Beethoven al op authentiek instrumentarium uitgevoerd. Ik weet niet hoe lang dat nog door zal gaan, maar het heeft wel tot gevolg dat er veel onderzoek wordt gedaan waar je als bouwer wat aan kunt hebben".

Beekhuizen noemt zijn vak zeer veelzijdig. "Je bent een beetje houtdraaier, een beetje zilversmid, musicoloog, naturkundige, historicus en je moet ook met de naamachine overweg kunnen. En spelen natuurlijk. Ik ben geen virtuoos, maar je moet toch ten minste op je eigen producten uit de voeten kunnen".

Rokje
Als Paul Beekhuizen zich voorstelt als doedelzakken-maker, ontmoet hij soms verwondering. "Ze vragen vaak eerst of ik er een rokje bij draag. De Schotten hebben enorm aan de weg getimmerd met hun oor-

HAND

De serie Handwerk is gewijd aan makers van instrumenten, die bedoeld zijn om muziek van eeuwen geleden te laten herleven. In de eerdere afleveringen kwamen aan het woord de meester-orgelmaker David Kunst uit Oostburg en de luitbouwer Carel Huiskamp uit Velp. Dit keer aandacht voor de Haagse doedelzakkenmaker Paul Beekhui-

zen. logs-doedelzak: ze hebben hem tot nationaal symbool verheven. Daardoor is het niet allemaal bekend, dat het instrument in vrijwel alle landen gebruikt wordt. In de volksmuziek zie je ze nog steeds overal.

In de Balkan vooral, waar ze er soms hele, leeggehaalde geitjes voor gebruiken, met de pootjes er nog aan. Maar in de zeventiende en achttiende eeuw zijn ze ook in de kunstmuziek veel toegepast. Ik beperk me trouwens tot die soorten, anders is het einde zoek".

"Het instrument heeft een gekke geschiedenis, die zo ongeveer 2500 jaar terug te traceren is. De Romeinse keizer Nero zou erop gespeeld hebben, en rond het jaar 1000 duikt de doedelzak op in de West-Europese landen. In de 13e en 14e eeuw was het een

aanzienlijk instrument, met veel goud en zilver en vlaggetjes eraan, bespeeld door vorsten. Na 1350, toen de muziek ingewikkelder werd, raakte het instrument nogal in verval. Doe-

delzak spelen werd meer iets voor boeren en bedelaars. Maar

- Paul Beekhuizen: "Je moet toch ten minste op je eigen producten uit de voeten kunnen".

de koningin van Engeland heeft nog steeds per traditie een hofdoedelzakker in dienst".

adel in het begin van de 18e eeuw romantisch gaat picknicken op het platteland, wordt het weer een solo-instrument: de

door Rob Vermeulen

doedelzak en strijkers.

Paul Beekhuizen: "In die tijd ook kreeg je een ware knopartij tussen instrumentbouwers en meubelmakers. Die laatste vonden, dat het werken met ebbe- en vloed, ivoor en zilverbeslag exclusief hun terrein was. Maar de doedelzakmakers konden dat natuurlijk niet over hun kant laten gaan. Ondanks die kunstige bouwwijzen stelden zij zich terecht op het standpunt, dat het uiteindelijk toch om een muziekinstrument ging".

Van nauwkeurige meubelmakers heeft Paul Beekhuizen anno 1985 geen last. Wel van een in-

musette. Dan is het hek van de

dam: er ontstaan kostbare prachtexemplaren met veel versieringen. En een groeiende stapel literatuur, zowel oorspronkelijk voor doedelzak geschreven als ook bewerkingen

van bestaande composities voor

Beekhuizen kan nu van zijn instrumentenbouw leven. wordt er niet rijk van, maar kan", zegt hij. "Zeker nu ik drie avonden per week les, aan groepen studenten van TH Delft. Daar is heel veel

langstelling voor, vanuit alle studierichtingen. Maar heeft een zogenoemde studie voorziening, waar de mini-draastisch in wil gaan snijden. Voorlopig kan ik er volgend jaar nog mee doorgaan, gelukkig, want het is erg leuk om enthousiaste mensen het vallen te leren".

rokje lij draag'

Wie bij Paul Beekhuizen doedelzak wil uitzoeken, vanaf ongeveer 1100 gulden maar fraai klinkende doede die de naam 'Hummelch' draagt en die uit Duitsland komtig is. Het is een reestructie die Beekhuizen heeft gemaakt naar het beroemde standaardwerk *Syntagma sicum* van Praetorius. Volgens de maker heeft deze een 'lie-luidje', en is het gemakkkelijk speelbaar: de vingerzettin' die van een gewone schoolbluf en ook het aanblazen is delijk eenvoudig.

"De grootste technische moeilijkheid bij het bespelen elke doedelzak is het coördineren van het blazen en de poë beweging met de zak, zodat een gelijkmatige luchstroon de pijpen ontstaat", zegt Paul Beekhuizen. "Ik maak trouwens ook doedelzakken die angeblazen worden met een mond, maar met een kleine mond, maar met een kleine die vastzit aan een riem om middel, en dan met de rechterarm bediend wordt. Dat typisch uitgevonden ten behoeve de adellijke dames in Frankrijk die het niet zo'n charmant vonden om met bolle wangen op een pijp te moeten gen".